

Startnotitie 'Samenwerkingsverbanden gemeente Rheden'

1 Waarom hebben we het hierover?

Beleidsakkoord 2014-2018 'Samen in Rheden'

De visie van de raad op samenwerken staat in het beleidsakkoord 'Samen in Rheden' staat onder vraagstuk 3.3 'Hoe gaan wij om met intergemeentelijke samenwerking?'.

Rekenkamercommissierapport Verbonden Partijen

Op 18 juni 2013 heeft de gemeenteraad het rapport van de Rekenkamercommissie (RKC) Verbonden Partijen behandeld. Naar aanleiding van het onderzoek heeft de RKC een aantal aanbevelingen geformuleerd. Een aantal van deze aanbevelingen is reeds uitgevoerd. De aanbevelingen die overblijven worden meegenomen in de op te stellen beleidsnotitie.

Raadswerkgroep Verbonden Partijen/Bestuursstijl

Naar aanleiding van het rekenkamercommissierapport Verbonden Partijen stelde het college in een brief van 16 mei 2013 voor om samen met de raad, of een afvaardiging daarvan, gezamenlijk nadere afspraken te maken over de toekomstige omgang met verbonden partijen. Uit dit voorstel is eind 2013 de raadswerkgroep Verbonden Partijen ontstaan. In samenwerking met de raadswerkgroep Bestuursstijl is dit overleg in februari 2015 weer opgepakt. Uit dit gemeenschappelijk overleg is deze startnotitie 'Samenwerkingsverbanden gemeente Rheden' ontstaan.

2 Wat zijn de doelstellingen van het beleidsplan?

Met deze startnotitie geeft de raad het college de opdracht om tot een beleidsnotitie 'Samenwerkingsverbanden gemeente Rheden te komen'. Deze beleidsnotitie heeft als doel:

- a) Bieden van een afwegingskader voor het aangaan, beëindigen of wijzigingen van nieuwe en/of bestaande samenwerkingsverbanden
- b) Bieden van procesafspraken en governance waarmee de raad invulling kan geven aan zijn kaderstellende en controlerende taak
- c) Stellen van regels voor periodieke evaluatie van bestaande samenwerkingsverbanden

3 Wat is de doelstelling van de startnotitie: consulterend of een kaderstellend?

Het gaat hier om een *kaderstellende startnotitie*. De raad verzoekt om een beleidsnotitie 'Samenwerkingsverbanden gemeente Rheden' op te stellen. Voor deze beleidsnotitie geeft de raad de volgende kaders mee:

1. Definitie samenwerkingsverbanden

Onder samenwerkingsverbanden verstaat de raad alle structurele samenwerkingsverbanden, waarbij een bestuurlijk en/of financieel belang is. Daarbinnen valt niet collegiaal overleg en (netwerk) bijeenkomsten waarin geen bestuurlijke en/of financieel belang is. Onder bestuurlijk belang wordt verstaan dat er uit hoofde van stemrecht of bestuurlijke vertegenwoordiging sprake is van zeggenschap binnen de betreffende publiekrechtelijke- of privaatrechtelijke organisatie. **In artikel 1 lid c BBV wordt financieel belang gedefinieerd als: "Een aan de verbonden partij ter beschikking gesteld bedrag dat niet verhaalbaar is als de verbonden partij failliet gaat onderscheidenlijk het bedrag waarvoor aansprakelijkheid bestaat indien de verbonden partij haar verplichtingen niet nakomt".**

2. Visie op samenwerken

De visie van de raad op samenwerken is vastgelegd in het beleidsakkoord 'Samen in Rheden' vraagstuk 3.3 Hoe gaan wij om met intergemeentelijke samenwerking?

"Uitgangspunt is de zelfstandigheid van de gemeente Rheden. Wij zullen de komende raadsperiode benutten om onderzoek te doen naar de lange termijn toekomst van de gemeente Rheden waarbij democratische legitimatie een belangrijk aandachtspunt is. Gezien de veelheid en de complexiteit van (nieuwe) taken, zullen wij actief samenwerken om de benodigde kwaliteit in de uitvoering te kunnen garanderen. Waar nodig bouwen wij bestaande initiatieven omtrent (regionale) samenwerking verder uit. Die samenwerking roept ook vragen op, met name over de rol van de gemeenteraad en de democratische legitimatie."

3. Democratische legitimatie

Samenwerken brengt het risico met zich mee dat de democratische legitimatie en beslissingsbevoegdheid wordt verzwakt. Voorop staat de vraag of je als gemeente wilt samenwerken. Daarna de vraag of de kwaliteit die de samenwerking oplevert opweegt tegen het verlies van autonomie en welke waarborgen eventueel moeten worden geregeld. Wanneer nuttig en mogelijk, dan oefent de raad zijn invloed uit. Deze invloed en waarborgstelling is afhankelijk van de keuze van de juridische vorm waarin het samenwerkingsverband is gegoten.

De beleidsnotitie geeft antwoord op de vraag wat democratische legitimatie van samenwerkingsverbanden inhoudt. Daarnaast biedt het een duidelijk overzicht in de politieke en financiële controlemogelijkheden van de raad en de verschillen in bevoegdheid tussen college en raad.

4. Afwegingskader aangaan, beëindiging of wijziging samenwerkingsverband

In navolging van de Gemeentewet besluit het college slechts tot oprichting van en deelneming in een samenwerkingsverband indien dat nodig wordt geacht voor de behartiging van het openbaar belang. De raad wordt bij een voorgenomen besluit tot het aangaan van een deelneming door het college tijdig geïnformeerd en in staat gesteld zijn wensen en bedenkingen in te brengen. Ook over belangrijke wijzigingen van de deelneming wordt de raad

door het college actief geïnformeerd. Tenslotte wordt de raad ook bij de beëindiging van een samenwerkingsverband tijdig geïnformeerd en in staat gesteld zijn wensen en bedenkingen ter kennis aan het college te brengen.

Om de raad in staat te stellen om haar kaderstellende en controlerende taak ten aanzien samenwerkingsverbanden uit te voeren, maakt het college bij het aangaan, beëindigen of wijzigen van een bestaande samenwerking voor de raad onder andere inzichtelijk:

- welk publiek belang wordt behartigd
- waarom betrokkenheid van de gemeente noodzakelijk is
- waarom niet kan worden volstaan met opdracht-, subsidie- of regelgeven
- wat de voordelen zijn van het aangaan van een samenwerkingsverband
- welke taken worden overgedragen (uitvoering/beleidsvorming) en welke consequenties dit voor de gemeente heeft
- welk financieel belang in het nieuwe samenwerkingsverband wordt belegd
- hoe financieringsstromen zullen gaan lopen
- hoe de bestuurlijke invloed is geborgd
- welke risico's aan de deelname zijn verbonden
- waarom voor de specifieke organisatievorm is gekozen
- of er sprake is van functiescheiding op bestuurlijk of ambtelijk niveau
- op welke wijze verantwoording wordt afgelegd
- wat het op termijn beëindigen van de relatie zal betekenen (inclusief het juridisch borgen hiervan en inzicht in de exit strategie)

5. Governance en procesafspraken

De gemeenteraad kan haar kaderstellende en controlerende rol alleen uitvoeren wanneer zij voldoende inzicht heeft in de samenwerkingsverbanden. Hoe succesvol de gemeenteraad haar rol invult is daarom grotendeels afhankelijk van de beschikbare informatie. De beleidsnotitie bevat daarom een procesbeschrijving/governance waarin afspraken worden gemaakt over de sturings- en verantwoordelijkheidsrelatie. De mate van sturing is afhankelijk van het bestuurlijke, financiële en maatschappelijke belang dat de gemeente bij een samenwerkingsverband heeft. Bij de concretisering hiervan wordt aansluiting gezocht bij de gemeentelijke P&C cyclus, zodat bij gemeentelijke afwegings- en besluitmomenten alle in dat kader relevante informatie bij de gemeente beschikbaar is en kan worden betrokken bij de bestuurlijke besluitvorming.

6. Evaluatie bestaande samenwerkingsverbanden

Iedere bestuursperiode zullen alle samenwerkingsverbanden minimaal eenmaal worden geëvalueerd op nut en noodzaak. Bij deze evaluatie wordt bezien of deelname van de gemeente aan het samenwerkingsverband nog steeds voldoende bijdraagt aan de gemeentelijke doelstelling, of de doelstellingen nog actueel zijn én of het samenwerkingsverband naar behoren functioneert. De volgorde van deze evaluatie wordt bepaald door het

college, waarbij het financieel en/of bestuurlijk risico belangrijke afwegingscriteria zijn. De evaluatiemomenten worden opgenomen in paragraaf Verbonden Partijen in de programmabegroting.

7. Doorlooptijden

De beleidsnotitie Samenwerkingsverbanden gemeente Rheden moet uiterlijk in de raadsvergadering van februari 2016 ter besluitvorming worden voorgelegd.

4 Hoe en wanneer worden belanghebbenden erbij betrokken?

Het betreft een interne procedure tussen raad en college. Inwoners zullen dus niet vooraf worden geconsulteerd over de op te stellen beleidsnotitie. Bij nieuwe samenwerkingsverbanden vindt de raad het wel belangrijk dat inwoners betrokken worden bij het besluitvormingsproces.

5 Wat zijn de randvoorwaarden?

- a) Past binnen het beleidsakkoord 2014-2018 'Samen in Rheden' vraagstuk 3.3.: Hoe gaan wij om met intergemeentelijke samenwerking?.
- b) De adviezen uit de volgende rapporten worden overgenomen of (beargumenteerd) verworpen:
 - 1. Rapport rekenkamercommissie Verbonden Partijen in de gemeente Rheden (27-05-2013). Alle adviezen uit dit rapport worden meegenomen in de beleidsnotitie 'Samenwerkingsverbanden gemeente Rheden'.
 - 2. Handreiking voor toepassing van de Wet Gemeenschappelijke regelingen VNG (26 augustus 2014).
 - 3. 'Grip op regionale samenwerking. Handreiking voor gemeenteraadsleden en griffiers' (Vereniging van griffiers, mei 2015).
- c) Bij Verbonden Partijen wordt de Wet Gemeenschappelijke Regelingen (Wgr) gevolgd. Bij alle overige samenwerkingsverbanden wordt in de geest van deze wet gehandeld. Dit wordt per samenwerkingsverband beoordeeld.

6 Wat is het budget?

In de programmabegroting 2015-2018 is geen apart budget opgenomen voor het opstellen van een beleidsnotitie Samenwerkingsverbanden. Het aantal uren voor het opstellen van de beleidsnotitie wordt ingeschat op 190. De beleidsnotitie zal worden vormgegeven door de griffie in samenwerking met de organisatie, de raadwerkgroep Samenwerkingsverbanden en het college. Het tekort in formatie bij de griffie wat hiermee tijdelijk gecreëerd wordt, zal worden opgelost door de griffie

voor de duur van het project in uren uit te bereiden. Hiervoor is een budget van circa €10.000 nodig.

7 Vindt er een evaluatie plaats?

De evaluatie van de op te stellen beleidsnotitie 'Samenwerkingsverbanden gemeente Rheden' zal plaatsvinden na 2 jaar (en uiterlijk binnen 3 jaar) na het vaststellen van deze beleidsnotitie.